

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ:
НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ВИМІР
В УМОВАХ ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 26 квітня 2024 року

Одеса
«Фенікс»
2024

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 15.05.2024 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: науково-практичний вимір в умовах воєнних викликів** : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 26 квітня 2024 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2024. – 1000 с.
ISBN 978-617-8430-05-4

У збірнику відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині у сферах філософських основ, загальної теорії та історичних досліджень держави і права, актуальних проблем світових соціально-політичних процесів, соціології та психології в умовах повномасштабного військового вторгнення. Висвітлено питання загроз національній безпеці в їх конституційному вимірі у рамках міжнародного та європейського права, трудового права та права соціального забезпечення, земельного, аграрного та екологічного права, пов'язані з функціонуванням економіки та підприємництва в умовах європейського вибору України. Розглянуто проблеми інформатизації та цифровізації суспільства, захисту інформації та кібербезпеки в умовах військового вторгнення, питання методики викладання іноземних мов, теорії та практики перекладу, проблеми лінгвістики та журналістики. Відображено наукові напрацювання у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових і науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)»364»»20»(062.552)

Матеріали видано в авторській редакції

ISBN 978-617-8430-05-4

© НУ «Одеська юридична академія, 2024
© Автори статей, 2024

<i>Стоян Анна Василівна</i> ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ СТАНДАРТІВ ДОКАЗУВАННЯ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ ПРОЦЕСІ	80
---	----

СЕКЦІЯ 2. АКТУАЛЬНІ ГРАНІ ЗАГАЛЬНОЇ ТЕОРІЇ ПРАВА ТА ДЕРЖАВИ

<i>Завальнюк Володимир Васильович</i> ВПЛИВ ЮРИДИЧНОЇ АНТРОПОЛОГІЇ НА СТАНОВЛЕННЯ ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ	83
<i>Мельничук Ольга Степанівна</i> СУЧАСНА ПРАВОВА ДОКТРИНА: ПОНЯТТЯ ТА ОЗНАКИ.	85
<i>Антошина Ірина Володимирівна, Завальнюк Ірина Володимирівна</i> ПРАВО ТА СУЧАСНЕ СУСПІЛЬСТВО ЯК ІНФОРМАЦІЙНЕ.	88
<i>Кобко-Одарій Вікторія Сергіївна</i> ТИПОЛОГІЯ ПРАВОВОГО МЕНТАЛІТЕТУ.	89
<i>Ковбасюк Степан Валерійович</i> РІЗНОВИДИ ІНСТИТУЦІЙНОГО АНАЛІЗУ В МЕТОДОЛОГІЇ ДЕРЖАВОЗНАВСТВА	92
<i>Кормич Анатолій Іванович</i> ДЕМОКРАТИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ТА ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ	94
<i>Кравченко Сергій Петрович</i> НАЦІОНАЛЬНА ПРАВОВА СИСТЕМА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ВИМІРИ.	96
<i>Личко Валерія Сергіївна</i> ТЕХНОЛОГІЇ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ ТА ВІДКРИТІ БАЗИ ДАНИХ ЯК РЕСУРСИ ПРАВНИЧОГО ДОСЛІДЖЕННЯ	99
<i>Рязанов Михайло Юрійович</i> СПАДКОЄМНІСТЬ І ПРАВОВА СПАДЩИНА: ЗВ'ЯЗОК У РОЗВИТКУ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ	101
<i>Тищенко Юлія Валеріївна</i> ПРАВОВИЙ МІФ ЯК ФЕНОМЕН МЕДІАКУЛЬТУРИ	103
<i>Чувакова Ганна Михайлівна</i> АСПЕКТИ ТА КРИТЕРІЇ ДЕФЕКТНОСТІ ЮРИДИЧНИХ ФАКТІВ	106
<i>Іванчук Віра Євстафіївна</i> НАПРЯМКИ ВИКОРИСТАННЯ ПРАВОВОГО МОНИТОРИНГУ В СУЧАСНІЙ ДЕРЖАВІ	108
<i>Березневич Вікторія Олександрівна</i> МОДЕЛІ ДЕРЖАВНОГО СУВЕРЕНІТЕТУ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ	110
<i>Грунь Олександр В'ячеславович</i> СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ПРАВОВОГО РОЗВИТКУ	112
<i>Губницька Валентина Віталіївна</i> ЕВОЛЮЦІЯ ДЕМОКРАТІЇ В УКРАЇНІ: ВІД НАРОДНИХ РУХІВ ДО СУЧАСНИХ ІНСТИТУТІВ	114
<i>Дараган Євген Олександрович</i> ДО ОКРЕМИХ АСПЕКТІВ КОДИФІКАЦІЇ	116
<i>Лисак Станіслав-Юрій Юрійович</i> ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ ТА США: ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ	118
<i>Одарій Віктор Віталійович</i> НЕТИПОВЕ ЗАСТОСУВАННЯ ПРАВА В РОМАНО-ГЕРМАНСЬКІЙ ПРАВОВІЙ СИСТЕМІ	121
<i>Слюсаренко Катерина Русланівна</i> ПРАВО БІОЕТИКИ ЯК НОВИЙ НАПРЯМОК СУЧАСНОЇ ЮРИСПРУДЕНЦІЇ	123

СЕКЦІЯ 3. ІСТОРИЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

<i>Аніщук Ніна Володимирівна</i> АВСТРІЙСЬКИЙ ЦИВІЛЬНИЙ КОДЕКС 1797 Р.: ГЕНДЕРНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ	126
<i>Горяга Оксана Вікторівна</i> ЩОДО ПИТАННЯ СТАНОВЛЕННЯ ТА ПРАВОВОГО СТАТУСУ «ЗНАТНОГО (ЗНАЧНОГО) ВІЙСЬКОВОГО ТОВАРИСТВА»	128
<i>Єфремова Наталя Володимирівна</i> ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ У ПОЛЬЩІ ТА В РЕЧІ ПОСПОЛІТІЙ.	129
<i>Корнієнко Ірина Валеріївна</i> СТАНОВЛЕННЯ ІСТОРИЧНОЇ НАУКИ В УКРАЇНІ У ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ СТОЛІТТЯ.	132
<i>Шершенкова Вікторія Анатоліївна</i> ВІЙСЬКОВА ОРГАНІЗАЦІЯ В КИЇВСЬКІЙ РУСІ	135
<i>Войцехівська Дарина Юрївна</i> ДЕРЖАВНО-КОНФЕСІЙНА ПОЛІТИКА РОСІЙСЬКОГО ЦАРАТУ ЩОДО КАТОЛИЦЬКИХ ГРОМАД ПІВДНЯ УКРАЇНИ НАПРИКІНЦІ ХVІІІ – ХІХ СТ.	137

демічні знання, але й передачу практичних навичок, професійних традицій та етики, які є невід'ємною частиною юридичної професії.

4. Розвиток правової політики та ідеології. Спадкоємність правових принципів та ідеалів відіграє важливу роль у формуванні правової політики та ідеології. Вона використовується як засіб для зміцнення правової свідомості, підтримання соціального порядку та обґрунтування правових реформ і стратегій розвитку [3, с. 19].

5. Підтримка правового різноманіття. У контексті права спадкоємність також підкреслює важливість поваги та збереження правового різноманіття.

Відповідно, дані аспекти спадкоємності тісно пов'язані з правовою спадщиною, яка підкреслює значення передачі та авторитетної оцінки правових цінностей, правового досвіду, образу права, характеру правничої діяльності через покоління, акцентуючи на духовних цінностях, а не на змінних уподобаннях різних поколінь. Ця ідея зосереджена на цінностях, які мають глибокий духовний зміст і передаються від одного покоління до іншого.

Список використаних джерел

1. Герасимів Т. Світоглядна основа наукового осмислення феномена права відповідно до конкретних часових меж. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Серія : Юрид. науки.* 2020. № 3 (27). С. 38–47.

2. Захарченко П. П. Історія українського права: поняттєва, історіографічна та компаративістична складові її ідентифікації. *Вісник кримінального судочинства.* 2019. № 4. С. 138–146. DOI: 10.17721/2413-5372.2019.4/138-146

3. Величко О. О., Берлач А. І. Скасування застарілого законодавства часів СРСР. *Право і суспільство.* 2020. № 1. С. 15–22.

Ключові слова: спадкоємність права, спадковість правових цінностей, правова спадщина, правова ідентичність, континуїтет права, континуїтет правової традиції.

Keywords: succession of law, inheritance of legal values, legal heritage, legal identity, continuity of law, continuity of legal tradition

Тищенко Юлія Валеріївна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри загальної теорії права та держави,
кандидат юридичних наук, доцент*

ПРАВОВИЙ МІФ ЯК ФЕНОМЕН МЕДІАКУЛЬТУРИ

Процеси розвитку новітніх інформаційних технологій суттєво впливають на суспільство, людину та на її існування у сфері права.

Поняття «медіа-культури», згідно із сучасної культурологічної теорією, введене для позначення особливого типу культури інформаційного суспільства, що є посередником між суспільством і державою, соціумом і владою. Медіа-культура являє собою сукупність духовних і соціальних цінностей інформаційного суспільства, а також історично виділена система їх відтворення і функціонування у соціумі. Медіа-культура включає у себе культуру передачі та сприйняття інформації. Вона відображає рівень інформаційних потреб та інтересів людини, її здатність оперувати отриманою інформацією [2, с. 57–58; 1, с. 14–28].

Серед основних характеристик медіакультури слід виокремити деякі найважливіші. Серед них – інформаційна складова як одна із основних цінностей медіакультури. Наступна характеристика – наявність мас-медіа як потужного інструменту впливу на суспільство і на суспільну правосвідомість. Поступово стає неможливою самотійне правове життя людини,

яка не була б поглинена «організованим» правовим життям інформаційного суспільства. Також медіакulturі властиво втручання у масову свідомість, що дає можливість здійснювати вплив на цілі народи, а звідси – міфологізація суспільної свідомості, коли засоби комунікації стають головним інструментом впливу на сучасне суспільство і суспільну свідомість, основним засобом здійснення владних стратегій правлячих груп, перетворюючись в окрему гілку влади. І ще одна із ознак медіакulturи – це її мозаїчність, яка є наслідком низької самоузгодженості картини світу, що пропонується медіа-культурою, її суперечливості (як і в повсякденній правосвідомості).

Сучасні дослідники комунікаційних процесів у контексті медіакulturи, відмічають, що сучасна культура є вкрай «мозаїчною» і складається із багатьох дотичних фрагментів знань, без логічної конструкції. У епоху масової комунікації вона стає домінуючою формою культури, оскільки обсяг знань, що швидко виріс, важко піддається ієрархізації що призводить до поступового руйнування будь-якої впорядкованості знання. Неможливо знати все, але можна знати про все потроху, не задумуючись про взаємозв'язок фактів [2, с. 64].

Отже, медіакultura, впливаючи на свідомість і правосвідомість, формує нове світовідчуття і у сфері права, нове праворозуміння, тим самим змушуючи дивитися на об'єктивну і правову реальність, правове буття по-іншому, ніж це робили люди навіть 20 століття.

Медіакultura охоплює сьогодні і правову сферу і постає як важлива складова сучасної правової культури (у яку входять різні структури правової повсякденної свідомості), на ґрунті якої виростає нова правова свідомість, яка наповнюється конструкціями правового мислення, у тому разі і міфологічними.

Мас-медіа непомітно поступово формують зовнішній вигляд правової комунікації, впливаючи таким чином на правову свідомість, особливо буденного рівня. Вони адаптують правовий дискурс до сучасних темпів передачі та сприйняття правової інформації. Сучасна людина отримує багато правової та політичної інформації найрізноманітнішого ґатунку, на всіляку тему, пояснення будь-якого правового і політичного питання, що стосується будь-якої сфери.

Серед форм, які впливають на формування правосвідомості, особливо буденного рівня, завдяки медіапростору, провідна роль належить правовим міфам.

В культурно-історичному житті архаїчного суспільства однією із функцій архаїчного міфа була комунікативно-мнемотична функція, яка виникає завдяки одвічній спрямованості міфологічної свідомості на специфічний вид духовного спілкування. Міф, таким чином, виступав засобом і способом спілкування. Підвищена емоційність, експресивність і сугестивність міфу полегшують його функціонування і в сучасному суспільстві. При цьому духовні цінності транслюються як від одного покоління до іншого, причому з перетворенням міфу в культурний феномен ця функція набуває свого значення у всі наступні епохи, оскільки комунікативна функція міфу пов'язана із його семіотичною природою, завдяки чому міф слід вважати засобом комунікації. У дописемний період культури міф виконував мнемотичну функцію, відігравав роль пам'яті. Отже, мнемотична функція міфу сприяла збереженню культурних архетипів, які транслювалися із однієї епохи в іншу.

Подібна функція належить міфу і у сфері права.

Поширена й думка, що правовий міф – це, передовсім, інформація, яка існує в чітко визначених соціальних координатах, інакше кажучи, правовий міф розглядається як форма синтезу міфологічної і правової свідомості, емоційно забарвлене чуттєве уявлення про правову дійсність, яка значною мірою заміщає і витісняє реальні уявлення про неї [2, с. 115]; а також як система, елементами якої виступають конкретні уявлення, які виражають систему цінностей, сформульованою міфологізованою правовою ідеєю [3, с. 203].

Одже, правові міфи займають визначене місце в процесі осмислення правових текстів, їх інтрепретації, тобто відіграють важливу роль специфічного правового простору правової комунікації.

Міф зіграв важливу роль у диференціації правового простору від інших соціальних сфер – релігійної, політичної, економічної ті інших.

Правові міфи, як доводять сучасні дослідники, з'явилися в соціальній міфології, з якої іде розуміння про те, що міфи, зокрема правові, виступають специфічними культурними архетипами. Культурні архетипи – це базисні елементи культури, що формують константні моделі духовного життя. Їх зміст становить типове в культурі, і в цьому плані культурні архетипи інтерсуб'єктні і трансперсональні. Культурні архетипи розкривають свій зміст не тільки і не стільки через поняття і дискурс, але через іконічність, тобто за допомогою образів, форм. Іконічна природа культурних архетипів зумовлює те, що вони існують у свідомості як архетипні образи, риси яких визначаються культурним середовищем і способом метафоризації, репрезентації [5, с. 202].

Культурні архетипи слід співвіднести із правовими міфами у контексті сприйняття різноманітних аспектів правової дійсності, заснованої на почуттях, глибинних переживаннях, емоційно забарвлених ситуаціях, всього того, що слід віднести досфері підсвідомого, нераціонального.

Правові міфи перебувають на різних рівнях правосвідомості, в першу чергу постають як раціональний і одночасно нераціональний елемент буденного рівня правосвідомості (правовий міф про ідеального правителя, абсолютно справедливого, котрий ідеально розуміє почуття і сподівання народу).

У професійній правосвідомості одним з яскравих прикладів міфу, який в Україні набув особливого поширення, – це міф про ідеальний закон, за допомогою якого можливо вирішити всі існуючі питання і конфлікти у суспільстві.

Підсумовуючи, зазначимо, що правовий міф являє собою особливий феномен медіакультури, що існує на раціональному і чуттєвому рівнях правосвідомості, а також, у відбитій формі, у правових текстах, виражає ціннісні або антиціннісні правові установки і слугує для поширення, обміну, збереження, транслявання правових текстів, правових знань, правової інформації.

Список використаних джерел

1. Ороховська Л. А. Медіакультура у контексті цивілізаційного розвитку : дис. ... д-ра філос. наук. Київ, 2015. 407 с. URL: https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/40499/Orokhovska_dis.pdf?sequence=1

2. Петрушкевич М. С. Релігійна комунікація у контексті медіа-культури. *Антропологічні виміри філософських досліджень*. 2014. Вип. 5. С. 65–68.

2. Пробийголова Н. В. Вплив політичного міфу на мотивацію політичного вибору особистості. *Політичні записки* : зб. наук. пр. Луганськ : Вид-во СХУ ім. В. Даля, 2011. Вип. 4. С. 110–117.

3. Пробийголова Н. В. Феномен міфу в політичному житті сучасних суспільств. *Політичні записки* : зб. наук. пр. Луганськ : Вид-во СХУ ім. В. Даля, 2010. Вип. 2. С. 201–216.

4. Тіщенко Ю. В., Белік Л. С. Культурологічний підхід у вивченні правового міфу. *Проблеми законності*. 2020. Вип. 151. С. 197–207.

Ключові слова: правовий міф, правосвідомість, правова культура, медіакультура, мас-медіа.

Keywords: legal myth, legal consciousness, legal culture, media culture, mass media.